

मौजे हिंगणघाट, ता. हिंगणघाट, जि. वर्धा येथील
कर्नल विलियम लॅम्बटन यांचे स्मृतिस्थळ हे
"राज्य संरक्षित स्मारक" म्हणून घोषित करण्याच्या
प्राथमिक अधिसूचनेचा प्रस्ताव

महाराष्ट्र शासन

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.१६०/सां.का.३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : २४ सप्टेंबर, २०२४

शासन निर्णय :-

मौजे हिंगणघाट, ता. हिंगणघाट, जि. वर्धा येथील कर्नल विलियम लॅम्बटन यांचे स्मृतिस्थळ हे राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करणेबाबत विहीत कार्यपद्धतीची प्रक्रिया पूर्ण झाली असल्याने व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई यांना या शासन निर्णयाव्दारे निदेश देण्यात येत आहेत की, या निर्णयाची सोबतची प्राथमिक अधिसूचना मराठी व इंग्रजी भाषेत महाराष्ट्र शासन सर्वसाधारण राजपत्र भाग-४ मध्ये प्रसिद्ध करावी व सदर अधिसूचनेच्या ३० प्रती अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई तसेच संचालक, पुरातत्व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना पाठविण्यात याव्यात.

०२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी सदरहू प्राथमिक अधिसूचनेची प्रत स्मारकाजवळ ठळक ठिकाणी लावण्याची व्यवस्था करावी. उपरोक्त प्राथमिक अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्याच्या आत हरकती व सूचना मागवून त्याबाबत कार्यवाही करावी तसेच सदर प्राथमिक अधिसूचना पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालयाच्या संकेतस्थळावर तसेच विविध स्थानिक वर्तमानपत्रात प्रसिद्ध करावी.

०३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२४०९२५१५०२९९५२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई ४०० ००४.

संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई.

सहायक संचालक, पुरातत्व विभाग, नागपूर.

विभागीय आयुक्त, नागपूर.

जिल्हाधिकारी, वर्धा.

जिल्हा कोषाधिकारी, वर्धा.

निवड नस्ती, सां.का.३

अधिसूचना

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ३२.
दिनांक : २४ सप्टेंबर, २०२४.

महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके
व पुराणवस्तुशास्त्र
विषयक स्थळे व अवशेष
अधिनियम, १९६०.

क्रमांक: रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.१६०/सां.का.३,-

ज्याअर्थी सोबतच्या अनुसूचीत वर्णन केलेले प्राचीन व ऐतिहासिक स्मारक (यात यापुढे ज्याचा “असे स्मारक” असा निर्देश करण्यात आला आहे) हे संरक्षित स्मारक असावे असे शासनाचे मत आहे;

त्याअर्थी आता महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके व पुराणवस्तुशास्त्रविषयक स्थळे व अवशेष अधिनियम १९६० (१९६१ चा महा.१२) या अधिनियमाच्या कलम ४, पोटकलम (१) अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र शासन याव्दारे उक्त स्मारक संरक्षित असल्याचे जाहिर करण्याच्या आपल्या इराद्याची दोन महिन्याची नोटीस देत आहे;

उक्त स्मारकात हितसंबंध असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला, ही शासन अधिसूचना राजपत्रात प्रसिद्ध झाल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्यांच्या आत उक्त स्मारक राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करण्याच्या घोषणेस हरकत घेता येईल. आणि पूर्वोक्त मुदत संपण्यापूर्वी अशा प्रकारची कोणतीही हरकत मा. अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२ यांच्याकडे आल्यास शासन त्याचा विचार करील.

अनुसूची

स्थान : हिंगणघाट,

तालुका : हिंगणघाट,

जिल्हा : वर्धा.

सर्वे/गट क्र.: - ११८/२, ११८/४ व १२०/३, शिट नंबर ३२

स्मारकाचे नांव

: कर्नल विलियम लॅम्बटन समाधी

मालकी

: महाराष्ट्र शासन

तपशील

: कर्नल विलियम लॅम्बटन यांनी सन १८०२ पासून मद्रास येथून भारताची मोजणी सुरु केली. या मोजणी कामास "द ग्रेट ट्रिगोनोमेट्रीक सर्वे ॲफ इंडिया" (भारतीय त्रिकोणामितीय सर्वेक्षण) म्हणून ओळखले जावू लागले. या मोजणीच्या कामादरम्यान श्री.लॅम्बटन यांचा सन १८२३ ला हिंगणघाट येथे मृत्यू झाला व त्यांच्या स्मरणार्थ त्याचे सहकारी जॉर्ज एहरेस्ट यांनी त्यांचे समृतीस्थळ बांधले. रथानिक लोक याला कालागोटा या नावाने ओळखतात. कर्नल विलियम लॅम्बटन यांची समाधी ही ब्रिटीश वास्तुगैलीचा नमुना आहे.

संरक्षित करावयाच्या स्मारकाचे क्षेत्रफळ

: कर्नल विलियम लॅम्बटन समाधी क्षेत्र लांबी १६.८५ मीटर x रुंदी १४.९५ मीटर एकूण क्षेत्रफळ = २५१.९० चौरस मीटर

संरक्षित करावयाच्या स्मारकाच्या सभोवतालचे क्षेत्रफळ

: क्षेत्रफळ स्मारकाच्या पूर्व बाजूस फक्त मोकळी जागा असल्याने तेथे १० मीटर पर्यंतचे क्षेत्र

संरक्षित करावयाचे एकूण क्षेत्रफळ (स्मारकासह)

: एकूण क्षेत्रफळ = २५१.९० चौरस मीटर

संरक्षित करावयाच्या क्षेत्राच्या चतुर्सिमा

: पूर्व : मोकळी जागा;
पश्चिम : वस्ती व पाण्याची टाकी;
उत्तर : वस्ती;
दक्षिण : वस्ती.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावांने,

(नंदा राऊत)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

NOTIFICATION

Tourism and Cultural Affairs Department,
Mantralaya, Madam Cama Marg,
Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai – 400 032.
Date : 24th September 2024.

Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act, 1960.

No: Rasansma 2023 / C.R.160 / Sanka3.-
Whereas the Government of Maharashtra is of the opinion that the ancient and historical monument described in the Schedule appended hereto (hereinafter referred to as “the said monument”), should be a protected monument;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 4 of the Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act 1960, (Mah. XII of 1961), the Government of Maharashtra hereby gives two months’ notice of its intention to declare the said monument to be a protected monument;

Any person interested in the said monument may, within two months from the date of publication of this notification in the *Official Gazette*, may raise objection to the proposed declaration of the said monument to be a protected monument. Any such objections which may be received by the Additional Chief Secretary, Cultural Affairs Department, Mantralaya, Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk, Mumbai 400032, before the expiry of the aforesaid period of two months will be considered by the Government.

SCHEDULE

Locality: Hinganghat ,   Taluka : Hinganghat,   District: Wardha.

Gat No.: 118/2, 118/4 & 120/3, Sheet no.32.

Name of the monument to be protected : Colonel William Lambton Cemetery .

Ownership : Government of Maharashtra

Particulars : Colonel William Lambton started the survey of India from Madras in 1802. This survey work came to be known as "The Great Trigonometric Survey of India." Lambton died in the year 1823 at Hinganghat during this counting work and in his memory his colleague Mr. George Everest built his memorial site. Local people know it as Kalagota. This cementery is perfect example of British architecture.

Area of the monument to be protected : Colonel William Lambton Cemetery
Length 16.85 metre × Width 14.95 metre =
251.90 Square metre

Total Area Around Monument to be Protected the: 10 metres on front sides of the cementery.

Total area (including the monument) to be protected : Total Area = 251.90 Square metre

Boundaries : East : Open land ;
West : Habitation and water tank;
North : Settlement;
South : Settlement.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra,

(Nanda Raut)
Deputy Secretary to Government.